

Procedura reagowania w szkole w sytuacji cyberprzemocy

Do cyberprzemocowych zachowań zaliczamy m.in.:

- obraźliwe lub poniżające treści wysyłane za pośrednictwem Internetu/telefonu komórkowego,
- robienie zdjęć i filmów bez zgody osoby fotografowanej bądź filmowanej i umieszczanie ich w sieci lub rozsyłanie ich przy użyciu telefonu,
- podszywanie się pod kogoś,
- włamania na strony internetowe lub prywatne konta (np. na portalach społecznościowych),
- rozpowszechnianie krzywdzących nieprawdziwych informacji w sieci lub przy użyciu telefonu komórkowego,
- wysyłanie zastraszających wiadomości za pośrednictwem Internetu/telefonu komórkowego,

Odpowiedzialność sprawców cyberprzemocy:

Wysyłanie wulgarnych e-maili i sms-ów, publikowanie i rozsyłanie ośmieszających informacji, zdjęć i filmów, podszywanie się pod inną osobę, obraźliwe komentowanie wpisów na blogu:

- mogą być zakwalifikowane jako przestępstwa z art. 190 kk, 191 kk, 202 kk, 212 kk, 216 kk, 267 kk, 268 kk, 268a kk, 269 kk, 269a kk, art. 287 kk - oszustwo komputerowe, przestępstwo ścigane z urzędu
- oraz art.107 kodeksu wykroczeń
- przestępstwa z art. 212 kk (zniesławienie) i 216 kk (zniewaga) ścigane są z oskarżenia prywatnego skargę można wnieść za pośrednictwem policji (art. 488 kpk).

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy – osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice lub inni uczniowie będący świadkami zdarzenia, nauczyciele.
2. Ustalenie okoliczności zdarzenia – wszystkie przypadki przemocy powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.
  - a. Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
  - b. Pedagog szkolny wspólnie z wychowawcą powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.
  - c. Zostają ustalone okoliczności zdarzenia i ewentualni świadkowie.
  - d. Na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy cyberprzemocy bierze udział nauczyciel informatyki.
3. Zabezpieczanie dowodów.

- a. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
  - b. Z tak zebranych materiałem powinny zapoznać się wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog szkolny, rodzice, a wreszcie policja, jeśli doszło do złamania prawa.
  - c. Sposoby zarejestrowania dowodów cyberprzemocy:
    - Telefon komórkowy – nie kasować wiadomości, zapisywać wszystkie zarówno tekstowe, jak i nagrane na pocztę głosową w pamięci telefonu.
    - Komunikatory – niektóre serwisy pozwalają na zapisywanie rozmów. Można również wykonać zrzut ekranu. (Aby zachować kopię materiału, który widzisz na ekranie, wciśnij jednocześnie klawisze Control (Ctrl) i Print Screen, a następnie wykonaj operację „Wklej” w dokumencie Word czy paint.
    - Strony serwisów społecznościowych, www – wykonaj zrzut ekranu.
    - Czat – podobnie jak w przypadku stron www, jeśli chcesz zachować kopię materiału, który widzisz na ekranie, wciśnij klawisze Control i Print Screen, a następnie wykonaj operację „Wklej” w dokumencie Word. Możesz też po prostu wydrukować interesującą cię stronę.
    - E-mail – wydrukuj wiadomość, prześlij ją do nauczyciela lub pedagoga, który zajmuje się ustaleniem okoliczności zajścia. Zachowanie całości wiadomości, a nie tylko samego tekstu jest bardziej pomocne, ponieważ zawiera informacje o jej pochodzeniu.
4. Identyfikacja sprawcy – w wykryciu sprawcy cyberprzemocy mogą pojawić się trudności, ponieważ wielu sprawców posługuje się „skradzioną tożsamością”, wykorzystując telefony innych uczniów, profile w serwisach społecznościowych, ich konta pocztowe itp. do wysyłania wiadomości bądź zamieszczania krzywdzących materiałów. Materiał może też być przesyłany np. z bramki internetowej.
- a. W identyfikacji sprawcy mogą pomóc:
    - świadkowie – inni uczniowie odwiedzający „obraźliwe” strony mogą posiadać informacje na temat ich autora, mogą też zidentyfikować numer telefonu komórkowego sprawcy, jeśli nie jest on zastrzeżony,
    - operator sieci komórkowej w przypadku, gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony – może on podjąć kroki w kierunku ustalenia sprawcy, jeśli otrzyma dane o dacie i godzinie

rozmowy. Również w tym przypadku operator może udostępnić te dane tylko policji. Udostępnienia danych z forów internetowych mogą żądać już nie tylko policja, prokuratura czy sąd. Takie prawo ma też każda osoba fizyczna i firma, które wykażą, że jest to niezbędne dla ochrony dóbr osobistych i dobrego imienia.

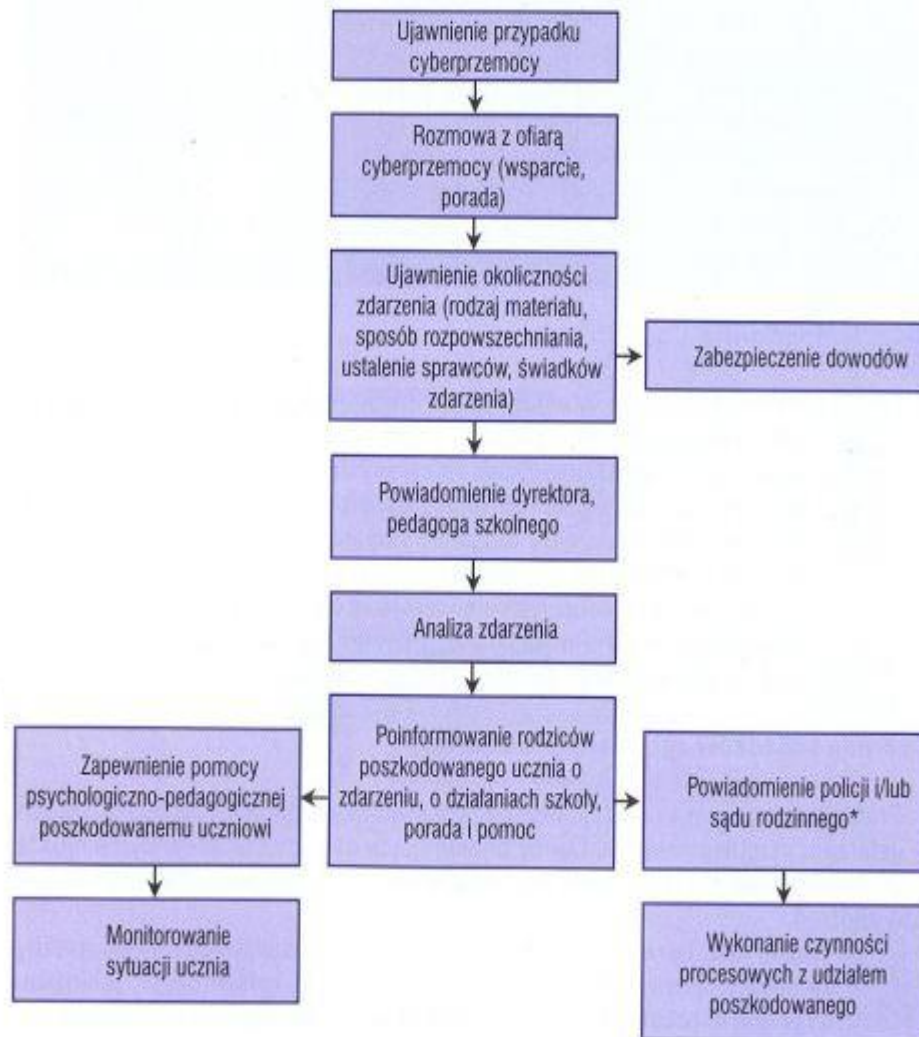
- b. Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
  - c. W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją.
5. Sporządzenie dokumentacji z zajścia.
- a. Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
  - b. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
  - c. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis itp.).
6. Współpraca szkoły z policją i sądem rodzinnym.
- Większość przypadków cyberprzemocy nie wymaga powiadamiania sądu rodzinnego czy policji i powinna być rozwiązywana przy użyciu dostępnych w szkole środków wychowawczych. Istnieją jednak sytuacje, gdy konieczne staje się zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego, a mianowicie:
- a. jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, pedagog szkolny powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka,
  - b. gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania pedagogiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, pedagog powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.
  - c. Poważne przypadki cyberprzemocy przebiegające z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie

nielegalnych treści itp.) powinny zostać bezwzględnie zgłoszone na policję. Zgłoszenia dokonuje pedagog szkolny.

7. W ramach ogólnej współpracy szkoły z policją mogą być organizowane:
  - a. spotkania pedagoga szkolnego, nauczycieli, dyrektora szkoły z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich dotyczące zagrożeń cyberprzemocy w środowisku lokalnym,
  - b. spotkania młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne, na temat zasad bezpieczeństwa oraz sposobów unikania zagrożeń związanych z cyberprzemocą,
  - c. wspólny udział (szkoły i policji) w lokalnych programach profilaktycznych, związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem przemocy/cyberprzemocy i przestępczości nieletnich.

Helpline.org.pl - współpraca

Procedura reagowania wobec ofiary cyberprzemocy

Procedura reagowania wobec sprawcy cyberprzemocy

